

שילובן של סוגיות למשנה מידות בבבלי תמיד

מאת

יואב רוזנטל

מסכת תמיד הגיעה לידינו בעריכה חלקית. אין בה כלל תלמוד לשלושה מששת פרקיה, ובשאר הפרקים חסר תלמוד לרוב המשניות. בכך שונה עריכתה של מסכת זו באופן בולט מעריכת שאר מסכתות התלמוד. הבדיקה מעלה שגם הסוגיות המצויות במסכת אינן כולן סוגיות מקוריות שלה. שבע מתוך עשרים וארבע סוגיות המסכת הן סוגיות 'זרות', שמקום שילובן אינו טבעי. בחינתן של סוגיות אלה מעלה שכולן סוגיות למשניות ממסכת מידות או מתאימות לשמש כסוגיות למשניות ממסכת מידות, כולל סוגיות שבמבט ראשון לא ניתן להבחין בזיקתן למשנה מידות. מסתבר שסוגיות אלה שולבו בבבלי תמיד על מנת לעבות את התשתית החסרה של סוגיות מקוריות למשניות תמיד, ואופן שילובן הזר מלמד, כך נראה, ששולבו באופן מכוון במקומות לא מתאימים, אולי על מנת להדגיש את זרותן. הממצא עשוי ללמד גם על קיומו של תלמוד ערוך למסכת מידות, תלמוד שלא הגיע לידינו אבל היה מוכר לעורך בבלי תמיד.

ד"ר יואב רוזנטל, החוג לתלמוד והלכה, האוניברסיטה העברית בירושלים, הר הצופים, ירושלים 91905

yoavrr@mssc.huji.ac.il